

Temat: **Wielkanocny stół**

Czas zajęć:

decyduje nauczyciel

Cele ogólne:

- doskonalenie umiejętności wypowiadania się i uzasadniania swojego zdania
- kształtowanie umiejętności budowania zdań złożonych kształtowanie umiejętności rozwiązywania zadań tekstowych
- doskonalenie umiejętności zgodnej współpracy w grupie
- rozwijanie pomysłowości i kreatywności
- doskonalenie umiejętności dokonywania oceny pracy swojej i innych – wdrażanie do samooceny

Cele operacyjne:

Uczeń:

- potrafi wyszukać w tekście odpowiedzi na postawione pytania
- zapoznana się z treścią wiersza E. Skarżyńskiej „Wielkanocny stół”
- wypowie się na temat wielkanocnego stołu na podstawie doświadczeń, zgromadzonych materiałów i wiersza E. Skarżyńskiej „Wielkanocny stół”
- zrozumie polecenia do zadań matematycznych i rozwiąże je
- wykona zadanie na mnożenie i dzielenie w zakresie 100 i uporządkuje wyniki rosnąco i malejąco
- rozpozna rodzaje zdań i wyszuka w nich czasowniki
- zbuduje zdania złożone ze zdań pojedynczych z zastosowaniem odpowiednich wskaźników zespolenia
- zaprojektuje dekorację stołu wielkanocnego (konstruowanie układów przestrzennych)
- wykorzysta wykonane elementy dekoracyjne i udekoruje nimi stół wielkanocny
- dokona oceny i uzasadni swoje zdanie na temat dekoracji stołu
- zgodnie działa i komunikuje się w grupie i cieszy się z jej sukcesu

Metody nauczania:

Rozmowa kierowana, praca z tekstem, pokaz, ćwiczenia – działanie praktyczne, ekspresyjne.

Formy organizacji zajęć:

Zbiorowa praca jednolita, praca grupowa.

Środki dydaktyczne:

- Elementy dekoracji stołu wykonane przez dzieci w poprzednich dniach bloku tematycznego: obrusy, talerze
- 4 dodatkowe stoły
- Karty pracy
- Nagranie piosenki „Pisanki, pisanki” – nagranie dostępne na stronie: <http://www.tvp.pl/dla-dzieci/jedynkowe-przedszkole/piosenki/pisanki/508682>
- Tekst wiersza E. Skarżyńskiej „Wielkanocny stół”
- Krzyżówka
- Rozsypanka zdaniowo–wyrazowa

Przebieg zajęć:

1. Przywitanie.
2. Rachunek pamięciowy.
Dzieci wykonują graf mnożenia i dzielenie w zakresie 100.
 - Odczytują ile dni zostało do Wielkanocy.
 - Układają liczby rosnąco, odczytują pierwszą część tematu: „Wielkanocny” (Załącznik 1)
 - Wykonują dzielenie i układają wyniki malejąco odczytują drugą część tematu: „stół” (Załącznik 2)
3. Zapis na tablicy tematu: Wielkanocny stół.
4. Rozmowa kierowana na temat Świąt Wielkanocnych (przypomnienie wiadomości z poprzednich dni):
 - Jakie zbliżają się święta?
 - Za ile dni będą?
 - Jakie czynimy do nich przygotowania?
 - W jaki sposób dekorujemy mieszkania?
 - Jakie tradycje związane są ze świętami?
(porządki świąteczne, przygotowanie palm, święcenie pokarmów, rezurekcja, odwiedzanie grobu pańskiego, wykonywanie pisanek, składanie życzeń, śmigus-dyngus, dzielenie się jajkiem)
 - Dlaczego święcimy jaja i inne potrawy?
 - Przypominamy symbolikę poszczególnych pokarmów, które święcimy.
 - W jaki sposób przygotowujemy jajka na Wielkanoc? (gładkie to kraszanki, we wzory – pisaneki) (Załącznik 6)
 - Z czym kojarzą wam się Święta Wielkanocne?
5. Ciche czytanie ze zrozumieniem wiersza E. Skarżyńskiej „Wielkanocny stół”. Zwrócenie uwagi:
 - Co znajduje się na stole?
 - Czym był wyhaftowany obrus?
 - Jakie kolory dominowały w tym wystroju?
 - Kto zasiadał przy stole?

Wielkanocny stół

*Nasz stół wielkanocny
Haftowany w kwiaty.
W borówkowej zieleni
listeczków skrzydlatych
lukrowana baba
rozpycha się na nim,
a przy babie-
mazurek w owoce przybrany.
Palmy – pachną jak łąka
w samym środku lata.
Siada mama przy stole,
A przy mamie – tata.
I my*

*Wiosna na nas
zza firanek zerka,
a pstrokate pisanki
Chcą tańczyć oberka.
Wpuśćmy wiosnę
Niech słońcem
zabłyśnie nad stołem
w wielkanocne świętowanie
jak wiosna wesole!*

6. Analiza treści wiersza:
 - O czym jest ten wiersz?
 - Co znajduje się na stole?
 - Czym był wyhaftowany obrus?
 - Jakie kolory dominowały w tym wystroju?
 - Kto zasiadał przy stole?
 - Czego brakuje w tym wierszu? (baranka, składania życzeń)
7. Analiza formy wiersza:
 - Z ilu wersów składa się wiersz?
 - Jakie słowa rymują się?
 - Jaka jest liczba sylab w linijce?
8. Dekorowanie stołu świątecznego z elementów wykonanych na poprzednich zajęciach – praca w grupach (każda grupa ma do dyspozycji stół, biały obrus i inne elementy dekoracyjne, dobiera rzeczy kolorystycznie pilnując, aby na stole niczego nie zabrakło).
9. Ocena pracy poszczególnych grup – samoocena. Wręczenie symbolicznych nagród.
10. Powtórne odczytanie wiersza E. Skarżyńskiej „Wielkanocny stół”.
Uważne słuchanie wiersza i zastanowienie się, czy udekorowane w klasie stoły są podobne do tego, który słowami namalowała autorka? Obserwacja i wniosek, np.: tak, jest podobny – jest na nim, ale zdecydowanie ładniejszy i bogatszy, bo
11. Wspólne odśpiewanie piosenki:

„Pisanki pisanki”

*Pisanki, pisanki,
jajka malowane
nie ma Wielkanocy
bez barwnych pisanek.*

*Pisanki, pisanki
jajka kolorowe,
na nich malowane
bajki pisanekowe.*

*Na jednej kogucik,
a na drugiej słońce,
śmieją się na trzeciej
laleczki tańczące.*

*Na czwartej kwiatuszki,
a na piątej gwiazdki.
na każdej pisanec
piękne opowiadki.*

12. Rozdanie uczniom kartek z napisanymi zdaniami (Załącznik 3).

Na tablicy nauczyciel umieszcza następujące spójniki: i, który, aby, bo, ponieważ, gdyż, by, żeby

- Przeczytajcie zdania.
- Podkreście w tych zdaniach czasowniki.
- Przeczytajcie czasowniki.
- Jakie to zdania? (oznajmujące, pojedyncze, proste).
- Przeczytajcie wyrazy z tablicy.
- Spróbujcie zbudować z tych zdań, które macie na kartach jedno zdanie. Potrzebny wam będzie do tego jeden z wyrazów zamieszczonych na tablicy. Wyrazy niepotrzebne możecie skreślić ołówkiem, a w ich miejsce wpisać wybrany wyraz.
- Odczytajcie zdania, które zbudowaliście.
- Przepisywanie ułożonych zdań do zeszytów.
- Popatrzcie jeszcze raz na tablicę, na wyrazy, które są tam napisane.

Co znajduje się pomiędzy wyrazami? (przecinek)

Przed którym z wyrazów nie ma przecinka? (przed i)

Zapamiętajmy, że przed „i” nie stawiamy przecinka.

13. Indywidualne rozwiązywanie zadań tekstowych (Załącznik 4).

14. Wspólne rozwiązanie krzyżówki – podsumowanie bloku tematycznego Wielkanoc (Załącznik 5).

15. Wspólne życzenia, dzielenie się jajkiem.

Załącznik 1 do tematu Wielkanocny stół:

KARTA PRACY

Oblicz iloczyny i ilorazy:

$2 \times 10 = \dots\dots\dots$ N

$8 \times 5 = \dots\dots\dots$ C

$40 : 8 = \dots\dots\dots$ E

$9 \times 5 = \dots\dots\dots$ N

$45 : 5 = \dots\dots\dots$ K

$7 \times 9 = \dots\dots\dots$ Y

$63 : 9 = \dots\dots\dots$ L

$7 \times 3 = \dots\dots\dots$ O

$21 : 7 = \dots\dots\dots$ I

$3 \times 6 = \dots\dots\dots$ A

$18 : 9 = \dots\dots\dots$ W

Uporządkuj wyniki rosnąco:

2		5								
W		E								

KARTA ODPOWIEDZI DLA NAUCZYCIELA

$2 \times 10 = 20$	N
$8 \times 5 = 40$	C
$40 : 8 = 5$	E
$9 \times 5 = 45$	N
$45 : 5 = 9$	K
$7 \times 9 = 63$	Y
$63 : 9 = 7$	L
$7 \times 3 = 21$	O
$21 : 7 = 3$	I
$3 \times 6 = 18$	A
$18 : 9 = 2$	W

Uporządkuj wyniki rosnąco:

2	3	5	7	9	18	20	21	40	45	63
W	I	E	L	K	A	N	O	C	N	Y

Załącznik 2 do tematu Wielkanocny stół:

KARTA PRACY

Oblicz wyniki dzielenia:

S	21:7	
Ł	81:9	
T	32:8	
Ó	56:7	

Ilorazy uporządkuj rosnąco:

3			
S			

KARTA ODPOWIEDZI DLA NAUCZYCIELA

Oblicz wyniki dzielenia:

S	21:7	3
Ł	81:9	9
T	32:8	4
Ó	56:7	8

Ilorazy uporządkuj rosnąco:

3	4	8	9
S	T	Ó	Ł

Załącznik 3 do tematu Wielkanocny stół:

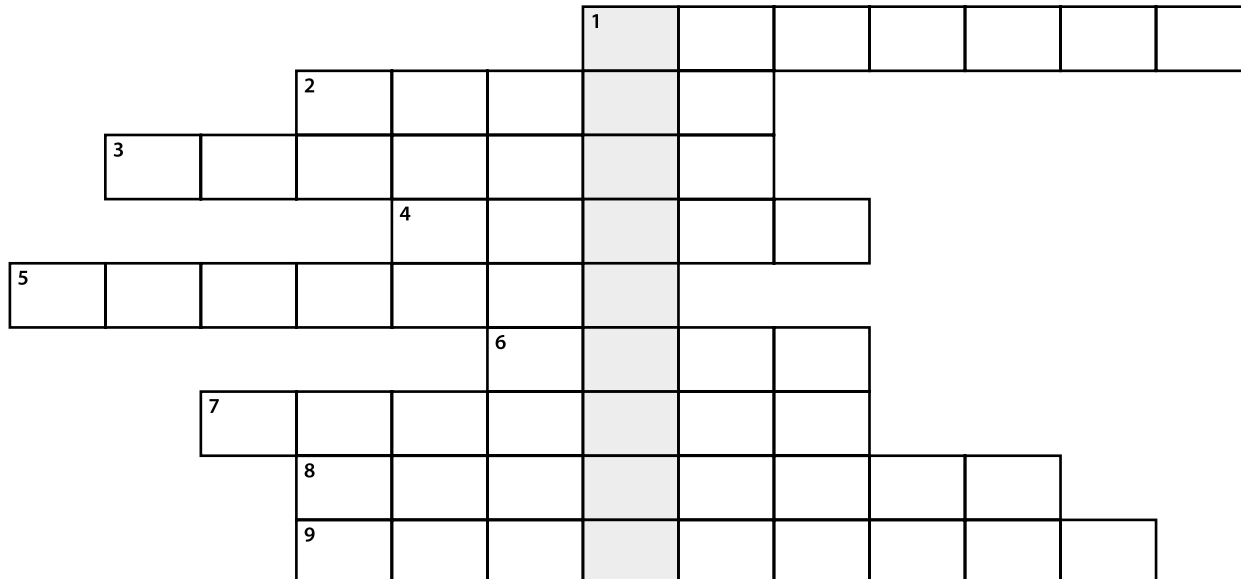
1. Janek zrobił stroik wielkanocny.
Stroik wielkanocny ustawił na stoliku.
2. Kinga zrobiła kolorowe pisanki.
Kolorowe pisanki zdobią wielkanocny stół.
3. Stroiliśmy stoły.
Zbliża się Wielkanoc.
4. Paweł zrobił palmę.
Palma zdobi świąteczny stół.

Załącznik 5 do tematu Wielkanocny stół:

KRZYŻÓWKA

Uzupełnij krzyżówkę:

1. Materiał, z którego zrobione są koszyczki na święconkę
2. Puchate kotki na gałązkach wierzby
3. Słodkie ciasto z bakaliami i lukrową polewą, również taniec
4. Niesiemy ją do kościoła w Niedzielę Palmową
5. Cukrowy z rogami
6. Drożdżowa z rodzynkami
7. Jajko malowane we wzory
8. Zielone gałązki wkładane do koszyka
9. Żółte, puchate, wykuło się z jajka

Hasło:

KRZYŻÓWKA ODPOWIEDZI DLA NAUCZYCIELA

						¹ W	I	K	L	I	N	A
		² B	A	Z		I	E					
³ M	A	Z	U	R		E	K					
			⁴ P	A		L	M	A				
⁵ B	A	R	A	N		E	K					
				⁶ B		A	B	A				
	⁷ P	I	S	A		N	K	A				
		⁸ B	O	R		O	W	I	N	A		
		⁹ K	U	R		C	Z	Ą	T	K	O	

Załącznik 6 do tematu Wielkanocny stół:

TRADYCJE I ZWYCZAJE ŚWIĄTECZNE*

Palmy

W ostatnią niedzielę postu czyli tydzień przed świętami, święcone są palmy, upamiętniające wjazd Chrystusa do Jerozolimy. Podstawowym budulcem wielkanocnych palm są wierzbowe gałązki i witki, a bazie jedną z ich naturalnych ozdób. W Kościele katolickim wierzba jest symbolem zmartwychwstania i nieśmiertelności duszy. Dlaczego akurat wierzba, czy jak dawniej mówiono – wierzbiną? Drzewo to jest jednym z najbardziej uniwersalnych symboli wszechświata i odradzającego się życia. Koroną podpierało nieboskłon, korzeniami sięgało świata podziemnego, zwilżało rosą, zakwitało srebrnym kwieciem, karmiło miodem i wydawało złote owoce. Tradycyjnie za święte uchodziło albo drzewo wiecznie zielone, albo to, które pierwsze wypuszczało wiosną liście. W obrzędowości wielkanocnej do dzisiaj spotykamy wzajemne przenikanie się wierzeń prasłowiańskich (pogańskich) i elementów liturgii chrześcijańskiej. Tak jest z palmami. Po poświęceniu biło się nimi symbolicznie domowników, by zapewnić im szczęście na cały rok. Połknięcie bazi miało chronić przed wszelkimi rzucanymi urokami, chorobami, wzmacniać siły witalne organizmu, dodawać krzepy mężczyznom, a nawet wzmacniać płodność kobiet. Najogólniej rzecz ujmując – dawać zdrowie. Wierzono, a dowody tej wiary spotyka się po dziś dzień, w szczególną moc poświęconych bazi zdobiących palmy. Wszak był to pradawny symbol odrodzenia życia i przebudzenia przyrody z zimowego snu. Palemki ustawione w domu miały chronić mieszkanie przed wszelkimi nieszczęściami. Smaganie się przez młodych wierzbowymi witykami pokrytymi baziami także miało mieć wpływ na zachowanie przez cały rok zdrowia, urody i siły. W niektórych regionach zatykano za święty obraz. Miała tam czuwać nad bezpieczeństwem domowników aż do następnej Wielkanocy, chronić gospodarstwo od piorunów, gradobicia, ognia, innych nagłych zjawisk związanych z kaprysmi natury oraz wszelakich chorób. Do niedawna, tuż po powrocie do domu ze święcenia palm, dość powszechnie spotykany był obyczaj wykonywania w obejściu różnych magicznych zabiegów przy użyciu poświęconej palmy. Gospodarz trzykrotnie uderzał nią we wszystkie węgiła domu i zabudowań gospodarczych, co miało chronić przed biedą. Często podczas letnich burz stawiano ją w pobliżu komina, by zagrażała drogę błyskawicom. Poświęconą palmą gładzono („błogosławiono”) po karkach krowy i inne bydło wypędzane po raz pierwszy na wiosenny wypas.

Symbolika święconych potraw:

- Chleb, gwarantujący dobrobyt i pomyślność, jest dla chrześcijan przede wszystkim symbolem Ciała Chrystusa.
- Jajko to znak odradzającego się życia, zwycięstwa nad śmiercią.
- Sól to minerał życiodajny, dawniej wierzono w jej odstraszać wszelkie zło moc.
- Wędlina zapewnia zdrowie, płodność i dostatek, jest znakiem, że zakończył się post.
- Masło jest oznaką dobrobytu.
- Ser jest symbolem przyjaźni między człowiekiem a siłami przyrody.

*http://fantasie.sonnenseitebrigitte.de/html/body_wielkanoc_symbole.html

- Chrzan symbolizuje wszelkie siły i fizyczną krzepę, wskazuje również na gorycz męki Pańskiej i śmierci, która została zwyciężona przez słodycz zmartwychwstania.
- Ciasto, przede wszystkim wielkanocne baby, kołaczki i mazurki, weszło do święconego koszyka jako ostatnie i jest symbolem umiejętności i doskonałości. Zgodnie z tradycją, powinien to być wypiek domowy).

W koszyczku święconym w Wielką Sobotę nie może zabraknąć **baranka**, symbolu Chrystusa Zmartwychwstałego.

Nic święconego nie mogło się zmarnować, dlatego okruszyny ciast rozsiewano po ogrodzie, skorupki z jajek wnoszono na grządki, a ze święconego chrzanu robiono krzyżyki, które wkładano pod węgły domu. Pilnowano też, aby żadnych święconych okruszyn nie zjadły kury, gdyż wtedy mogłyby piąć jak koguty. Kawalki chleba, sera i kiełbasy dawano krowom i koniom, bądź zakopywano w ziemi na znak, że wszystko z niej pracę rąk wydostaje”.

W dzisiejszych czasach, dzielenie się jajkiem przypomina przełamywanie opłatka na początku wieczory wigilijnej i wyraża przyjaźń, miłość i życzliwość uczestników wielkanocnej biesiady.

Sposób przygotowania pisanek od zawsze wyróżniał region, w którym jajko zostało przygotowane. I tak na przykład na Śląsku: jajka gotowało się w liściach cebuli, dzięki czemu uzyskiwały ładny, brązowy kolor. Na tak przygotowanym podłożu nożykiem bądź igłami wydrapywało się dowolny wzór (zwyczaj ten na Śląsku jest podtrzymywany do dziś). Moja babcia wydrapywała przeróżne, piękne wzory brzytwą. Kraszanki, czyli barwione jajka, popularne były także na Pomorzu. Tam skorupki barwiono np. liśćmi orzecha. Na Mazowszu spotykane są zaś wszystkie rodzaje pisanek.

Technika drapania (skrobania) – U mnie w domu jajka były w łuskach cebuli farbowane, studzone i brzytwą babcia wydrapywała różne wzory. Na koniec, smarowała lekko tłuszczem, żeby były błyszczące.

Technika wosku – Najpopularniejsza jest technika ozdabiania ich woskiem, tzw. batik. Innym sposobem jest technika rytownicza, gdzie na powierzchni jaja już zabarwionego skrobie się wzory. Jeszcze inną metodą są naklejanki, czyli zdobienie jajek miniaturowymi wycinankami. Charakterystyczną pisanek na Mazowszu jest ta oklejana włóczką i sitowiem – nadal najpopularniejsza w okolicach Pułtuska.

Technika serwetkowa – Bardzo ciekawą techniką jest naklejanie na wydmuszki klejem tapetowym wzorów wyciętych z serwetek. Bierze się serwetki do dekoracji stołu z ładnymi świątecznymi wzorami, małymi wzorami. Wydmuszkę posmarować klejem do tapet i nakleić wycięty np. kwiatek z serwetki na wydmuszkę. Ładnie klejem wygładzić, bardzo delikatnie żeby nie było fałd. Można jeszcze świecidełkami ozdobić.

Technika marmurowa – Do naczynia z wodą należy dodać parę kropelek olejnej farby. Następnie wydmuszkę, najlepiej na małym patyczku delikatnie po wierzchu wody okręcić, żeby „zabrała” ze sobą farbę. Można do jednego naczynia więcej farb dodać, wtedy będzie tęcza pisanek. Po wyschnięciu można wydmuszkę wypolerować smalcem.

Naturalne środki barwnicze:

Jajka można kolorowymi sztucznymi farbami zabarwić i nałożyć odpowiedni wzór. Jednak coraz częściej wraca się dzisiaj do starych wypróbowanych metod farbowania jajek. Dawniej używano barwników naturalnych. Z nich uzyskiwało się przeróżne kolory farb, którymi barwiono jajka, np.:

- Brąz – uzyskuje się z łupin cebuli. Łupiny gotować, dodać octu (3 łyżki stołowe). Kiedy woda będzie bardzo brązowa, wtedy dodać jajka i na twardo ugotować. Kiedy jajka będą brązowe należy je ostu-

dzić i można ozdabiać. Kolor brązowy otrzymuje się jeszcze z łupin i korzenia orzecha oraz igliwia jodły. Bardzo ciemny brązowy – z dębu i olchy.

- Żółty – z liścia brzozy i olchy, z kory młodej jabłoni, z drewna morwy, z suszonych kwiatów jaskrów polnych, z rumianku, łuski oraz igły modrzewiowe.
- Czerwony – z kory kruszyny i dębu, z olchowych szyszek, owoców czarnego bzu, z suszonych jagód.
- Pomarańczowy – z marchwi i dyni oraz z połączenia czerwonego i żółtego.
- Niebieski – z owoców tarniny.
- Żółty – przez połączenie brązowego z żółtym.
- Czarny – z wygotowanych olchowych szyszek.
- Fiolet – z płatków ciemnej malwy, i mieszanie koloru czerwonego i niebieskiego.
- Zieleń – z niektórych traw, ziół, w tym głównie z pokrzywy, liścia barwnika, z młodego żyta.

Śmigus Dyngus

Jak podaje wikipedia.pl pierwsze wzmianki o zwyczajach lanego poniedziałku pochodzą dopiero z XV w., są to przestrogi kościelne dotyczące kultuwowania pogańskich obyczajów oblewania się wodą, dawania podarków itp., co pozwala wnioskować, że zwyczaje te są dużo starsze. Przed wiekami śmigus i dyngus były dwoma odrębnymi zwyczajami wielkanocnymi, a ich korzeni należy szukać w słowiańskiej obrzędowości pogańskiej.

Śmigus polegał na wzajemnym smaganiu się wierzbowymi witkami, pokrytymi baziemi (także poświęconymi palmami) po nogach i udach (magii palm, wierzby i bazi poświęciliśmy odrębny tekst). Natomiast dyngus – na próbie wykupywania się różnymi datkami od oblania wodą. Owo „wykupienie się” było czysto symboliczne, bo wodą (mającą moc oczyszczającą) każdy musiał być tego dnia obłany. Śmigus-dyngus pozwalał na bezkarne lanie wodą wszystkich i wszędzie. Przesąd mówił, że najbardziej złane tego dnia panny miały największe szanse na zamążpójście. I nie wolno się było obrażać, bo wtedy szanse na znalezienie męża znacznie spadały.

W niektórych regionach po dyngusie chodzono „z kurkiem”, który miał zapewnić odwiedzanym rodzinom zdrowie i pomyślność. Kurkiem był żywy kogut, nakarmiony ziarnem umoczone w spiryтуsie, przez co był spokojny i głośno piał. Z czasem zastąpiono go ptakiem ulepionym z gliny lub ciasta przyozdobionym i pomalowanym.